

איציק פס, מרכז המכון לחקר השואה ע"ש ארנולד וליאונה פינקלר, ומרכז תכנית "עמיתי שפיגל"

מר איציק פס משמש כמרכז המכון לחקר השואה ע"ש ארנולד וליאונה פינקלר, כחוקר המכון, וכמרכז תכנית "עמיתי שפיגל" מטעם המכון. הוא מסיים השנה את הדוקטורט שלו במחלקה לתולדות ישראל ויהדות זמננו באוניברסיטת בר-אילן בנושא "מורשת לח"י בין ימין רדיקלי לשמאל רדיקלי: ישראל אלדד ונתן ילין-מור", בהנחיית פרופ' גיודי באומל-שוורץ.

מר פס חוקר היבטים שונים של הפוליטיקה הישראלית ושוקד כעת על חיבור בשם "בין שני היואלים: יואל ברנד ויואל פלגי" העוסק בהשוואה בין פעילותו והשקפתו של הצנחן הארצישראלי יואל פלגי לבין יואל ברנד, איש ימינו של ישראל קסטנר ב"וועד לעזרה והצלה" בבודפשט בתקופת המלחמה.

מר פס פרסם מאמרים על תולדות פעילות הימין הישראלי בראשית דרכו בכתבי עת מחקריים דוגמת "עיונים בתקומת ישראל". הוא נשוי לאוריה (לבית זרביב) ואב לחמישה ילדים.

ד"ר מיכל אונגר

ד"ר מיכל אונגר ילידת מחנה עקורים בגרמניה. בוגרת החוגים להיסטוריה כללית ותולדות האומנות וכן תעודת הוראה להיסטוריה באוניברסיטה העברית בירושלים. מוסמכת המכון ליהדות זמננו באוניברסיטה העברית בירושלים. נושא עבודת הגמר "יעקב אדלשטיין ויהדות צ'כוסלובקיה בשואה", בהדרכת פרופ' ישראל גוטמן ז"ל ופרופ' יהודה באואר. גם את עבודת הדוקטורט כתבה במכון ליהדות זמננו באוניברסיטה העברית, בהנחיית פרופ' ישראל גוטמן ז"ל. נושא הדוקטורט: "החיים הפנימיים בגטו לודז' 1940 – 1944" (בהצטיינות). המחקר עובד לספר: **לודז', אחרון הגטאות בפולין**, בהוצאת יד ושם, 2006, וגרסה מעודכנת תצא לאור באנגלית בהוצאת Alabama University Press.

ד"ר אונגר לימדה תולדות ישראל במשך כעשרים שנה במכללה האקדמית אשקלון, תוך התמקדות בתקופת השואה. היא ערכה מספר ספרים ויומנים ביניהם את יומנו של יוסף זלקוביץ', **בימים הנוראים ההם, רשימות מגטו לודז'**, הוצאת יד ושם, 1994. התרגום לאנגלית התפרסם ב-2002; **13 מחברות: יומנו של יעקב פוזננסקי מגטו לודז' 1941 – 1945**, הוצאת יד ושם, 2010. בקרוב יתפרסם יומנה של רבקה ליפשיץ, אותו ערכה עם אסתר פרבשטיין: **לכתוב עד כלות, יומנה של נערה מגטו לודז'**, בהוצאת מוסד הרב קוק.

פעמיים הייתה עמיתת מחקר במכון הבין לאומי לחקר השואה ביד ושם, שם גם פרסמה מחקר על דמותו של חיים רומקובסקי בסדרת **עיון וחקר** של המכון. כמו כן מפרסמת מחקרים על נושא הגירושין בגטאות.

מחקר:

במסגרת תכנית "עמיתי שפיגל" חוקרת ד"ר אונגר את נושא הנישואין בגטאות.

ד"ר שרה אוסצקי-לזר

בעלת תארים שני ושלישי בהיסטוריה של המזרח התיכון מאוניברסיטת חיפה ותואר ראשון בשפה וספרות ערבית ובהיסטוריה של המזרח התיכון, האוניברסיטה העברית בירושלים.

מ-2007 עמיתת מחקר במכון ון ליר בירושלים, בו ניהלה פרויקטים מחקריים וציבוריים בתחום יחסי יהודים-ערבים ואזרחות משותפת. הייתה מנהלת שותפה של המרכז היהודי-ערבי לשלום בגבעת חביבה ולימדה באוניברסיטאות בארץ ובעולם. פעילה בארגוני חברה אזרחית העוסקים בזכויות אזרח ושלום וחברת הוועדה האקדמית של מכון ז'בוטינסקי בישראל.

מחברת ועורכת של מאמרים, ספרים, ביקורות ספרים ופרסומים מגוונים בנושא יחסי יהודים-ערבים בישראל והלחימה היהודית בשואה. מזה למעלה מעשור מבקרת ספרות על השואה בכתב העת "האומה". ספריה האחרונים: שרה אוסצקי-לזר ויוסף ג'בארין (עורכים) **אזרחות על תנאי: על אזרחות, שוויון וחקיקה פוגענית**, חיפה: פרדס 2016; שרה אוסצקי לזר ויואב שטרן, **בני המקום: שיחות עם אזרחים ערבים בישראל**, מרכז תמי שטיינמץ למחקרי שלום, אוניברסיטת תל אביב, 2016.

מחקר: במסגרת תכנית "עמיתי שפיגל: מבקשת ד"ר אוסצקי-לזר לכתוב על אביה חיים לזר-ליטאי ז"ל שהיה פרטיזן בליטא ופעיל בארגון הבריחה, והקדיש את חייו למחקר ולהנצחת השואה, כמו גם למאבק בכינון היחסים עם גרמנים ובהסכם השילומים. הוא הותיר אחריו יומנים אישיים בהיקף עצום שטרם נחשפו לציבור, והיא עוסקת בעיבודם ובהתקנתם לפרסום. המחקר ייסוב על דמותו של לזר-ליטאי כ"זאב בודד" ואופוזיציונר במאבקו בתוך תנועתו, תנועת החרות, ובציבוריות הישראלית כנגד ההתפייסות עם גרמניה ובעבודתו החלוצית בחשיפת חלקם של אנשי בית"ר בהתנגדות בתקופת שואה.

ד"ר דניאלה אוסצקי-שטרן

ד"ר דניאלה אוסצקי-שטרן בעלת תואר ראשון ושלישי מאוניברסיטת חיפה ותואר שני מאוניברסיטת תל-אביב. עבודת הדוקטור שלה עסקה בפרטיזנים היהודים בליטא ובביילורוסיה המערבית במלחמת העולם השנייה. העבודה מבוססת על למעלה מ-300 עדויות כתובות, מוקלטות ומצולמות, זיכרונות וראיונות עם פרטיזנים לשעבר וכן על חומר מקורי מן התקופה.

ד"ר אוסצקי-שטרן מנהלת את ארכיון מורשת לחקר השואה, במכון מורשת, בית עדות ע"ש מרדכי אנילביץ', בגבעת חביבה.

ספר פרי עטה המבוסס על עבודת התזה שלה יצא לאור בשנת 2012 בהוצאת מורשת, בשם "שקיעת האלים: יוזף גבלס, התעמולה הנאצית והשמדת היהודים בשנה האחרונה של מלחמת העולם השנייה".

מחקר:

במסגרת תכנית "עמיתי שפיגל" מתכננת ד"ר אוסצקי-שטרן לעבד את עבודת הדוקטור לספר, שיכלול גם חומרים חדשים שאספה לאחר הגשת הדוקטורט, בעיקר במוזיאון השואה בושינגטון שם הייתה עמיתה בסתיו 2018. מטרתה לפרסם מחקר אקדמי קוהרנטי, רחב ומקיף המתאר את סיפור הפרטיזנים היהודים על היבטיו השונים.

ד"ר מלי אייזנברג

ד"ר מלי אייזנברג היא היסטוריונית העוסקת בזיכרון השואה באוניברסיטת בר-אילן ובמכללות להוראה. היא כתבה את עבודת הדוקטור שלה בנושא "מחוויה אישית למפעל חיים: השואה כמוטיב מכונן בדרכו הפרטית והציבורית של משה פראגר - דמות מפתח חרדית ביישוב ובישראל", במחלקה לתולדות ישראל בבר-אילן בהדרכת פרופ' דן מכמן ופרופ' קימי קפלן. בין השנים 2012-2018 שימשה כחוקרת ועוזרת מחקר של פרופ' דן מכמן במכון לחקר השואה, באוניברסיטת בר-אילן. היום היא מכהנת גם כראש המסלול להכשרת מורים בהיסטוריה בבית ספר לחינוך באוניברסיטת בר-אילן, וכמנהלת אקדמית וסגנית מנהלת בית-הספר המרכזי להוראת השואה, במכון משואה – המכון הבינלאומי להוראת השואה.

ספרה מחוויה אישית למפעל חיים: השואה כמוטיב מכונן בדרכו הפרטית והציבורית של משה פראגר - דמות מפתח חרדית ביישוב ובישראל, עתיד לראות אור בהוצאת מכון בן-גוריון לחקר ישראל והציונות. בין פרסומיה: עד, מזעיק, מתעד ומנציח – ר' משה פראגר והשואה, 1940-1984, סדרת תשתית למחקר (15), המכון לחקר השואה ע"ש ארנולד וליאונה פינקלר, אוניברסיטת בר-אילן, רמת-גן תשס"ו; "בין מילא 14 למילא 18: מחתרת חסידית כהיסטוריוגרפיה שכנגד", בשביל הזיכרון - סדרה חדשה, 20 (תשע"ה), עמ' 24-31; "הגיוינט והחינוך האורתודוקסי בוילנה בראשית מלחמת העולם השנייה – מפלט זמני", בשביל הזיכרון – סדרה חדשה, 24 (תשע"ו), עמ' 41-47. היא גם פרסמה פרסומים פופולאריים, ראיונות וכתבות בעיתונות היומית.

מחקר:

במסגרת תכנית "עמיתי שפיגל" חוקרת ד"ר מלי אייזנברג את "אוסף שוורצבאום" וניסיונות הצלה עצמיים בשואה.

ד"ר ליאור אלפרוביץ

ד"ר ליאור אלפרוביץ רכש את תארו מהראשון ועד השלישי באוניברסיטה העברית בירושלים בחוגים להיסטוריה, היסטוריה של עם ישראל ויחסים בין לאומיים וכיום הוא משלים תואר שני נוסף בחוג למחשבת ישראל, אף הוא באוניברסיטה העברית.

את עבודת הדוקטורט שלו חיבר במסגרת החוג להיסטוריה ובהדרכתו של פרופ' משה צימרמן. נושאה הוא: "השפעתם של יחסי ישראל והרפובליקה הפדרלית הגרמנית על עיצוב הנצחת השואה בישראל בין השנים 1948 – 1965".

כיום מתמקד ד"ר אלפרוביץ בשלושה ערוצי מחקר מרכזיים. הראשון, השפעת תודעת השואה בחברה הישראלית על עיצוב אופייה של הנצחת השואה. השני, ייחודה של השואה כמאורע חסר תקדים של רצח עם. והשלישי, הוראת הלכה ושמירת מצוות בשואה. מאמרים פרי עטו פורסמו בבימות אקדמיות וסמי – אקדמיות.

לצד עיסוקו כחוקר מלמד ד"ר אלפרוביץ קורסים על תולדות השואה והנצחתה בבצלאל, המכון הטכנולוגי - חולון והוא משמש כאיש סגל במכון מנדל למנהיגות חינוכית.

מחקר:

במסגרת תכנית "עמיתי שפיגל" עוסק ד"ר אלפרוביץ במחקר בנושא "הוראת הלכה ושמירת מצוות בשואה".

ד"ר חוה אשכולי

ד"ר חוה אשכולי נולדה בתל-אביב בשנת 1944 להורים יוצאי פולין, שאיבדו את משפחותיהם בשואה. למדה היסטוריה ופסיכולוגיה באוניברסיטת בר-אילן. לימדה היסטוריה בבתי-ספר תיכוניים. את עבודת המ"א כתבה על "עמדת המנהיגות היהודית בא"י להצלת יהודי אירופה", ואת עבודת הדוקטור על מפא"י בשנות המלחמה הראשונות פרסמה כספר בהוצאת יד יצחק בן-צבי בשם "אלם: מפא"י לנוכח השואה 1939-1942". הספר עורר פולמוס ממושך בעיתונות.

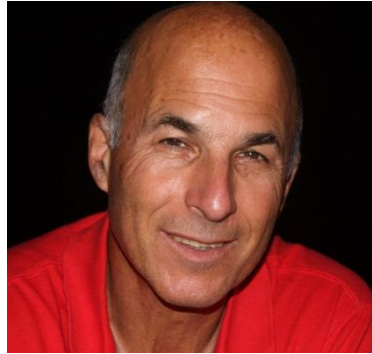
ד"ר אשכולי לימדה במחלקה לתולדות ישראל ובלמודי יסוד ביהדות באוניברסיטת בר-אילן ושימשה כמרצה בכירה במכללת לוינסקי לחינוך. במקביל עבדה במכון לחקר השואה באוניברסיטת בר-אילן כחוקרת בכירה, שם חקרה את הציונות הדתית לנוכח השואה. המחקר לובן גם במסגרת המכון הבינלאומי לחקר השואה של יד ושם, שם שהתה כעמית מחקר. תוצאותיו ראו אור בהוצאת יד ושם בספר בשם "בין הצלה לגאולה: הציונות הדתית בא"י לנוכח השואה", וזכה בפרס עמינח של הציונות הדתית.

במסגרת העבודה במכון לחקר השואה ערכה קובץ מקורות מקיף על הציונות הדתית בשם "ערבות יהודית במבחן: הציונות הדתית בא"י לנוכח השואה" בהוצאת אוניברסיטת בר-אילן. כמו כן ערכה חוברת בשם "שיקום הציונות הדתית בקרב 'שארית הפליטה' באירופה לאחר השואה" בהוצאת המכון. עד כה פרסמה ד"ר אשכולי כ-40 מאמרים בנושא השואה והופיעה בכנסים רבים בנושא.

מחקר:

במסגרת תכנית "עמיתי שפיגל" ד"ר אשכולי ממשיכה לחקור את נושא הפתרונית הטריטוריאליים למצוקת יהודי אירופה לנוכח האיום הנאצי.

ד"ר מולי ברוג

ד"ר מולי ברוג נולד וגדל בקיבוץ משמר השרון. את השירות הצבאי עשה כקצין ביחידות קרביות ולחם במלחמת יום הכיפורים ובמלחמת לבנון הראשונה. במשך כשני עשורים עבד כמדריך-תיירים בארץ וכמדריך טיולים בחו"ל של קבוצות ישראלים. שימש כמנהל החינוכי של מוזיאון מגדל-דוד; שליח חינוך מרכזי של קק"ל לקנדה; חבר הנהלת תגלית (Taglit – Birthright Israel) מאז הקמתה ובמשך 16 שנה.

סיים תואר ב.א. באנתרופולוגיה ובפילוסופיה של המדעים; קיבל תואר מ.א. (בהצטיינות) ותואר דוקטור בסוציולוגיה, כולם הוענקו על ידי האוניברסיטה העברית בירושלים. במוקד עבודת הדוקטורט שלו - "נוף-זיכרון וזהות לאומית – הנצחת השואה והגבורה ביד ושם", עמדה שאלת עיצובו של הזיכרון הקולקטיבי של השואה בישראל. המחקר עקב אחר התגבשות רעיון הנצחת השואה ביישוב ובתהליך הקמת יד ושם על הר הזיכרון בירושלים על ידי המדינה, בין השנים 1996-1942.

ד"ר ברוג עוסק בגיאוגרפיה-חברתית של מרחבים מקודשים, ובוחן את השפעתם של אמונות דתיות או רעיונות אידיאולוגיים על עיצוב והתגבשות מרחב גיאוגרפי לסמל תרבות. מאמריו בתחום זה עוסקים בניתוח המשמעות התרבותית של מיתוס הגבורה הציוני, כפי שבא לידי ביטוי באתרי-הגבורה שקידשה החברה היהודית בארץ-ישראל וזו הישראלית: יד ושם, מצדה, קברות המכבים ותל-חי.

מחקר:

במסגרת תכנית "עמיתי שפיגל" בוחן ד"ר ברוג יעדי הביקורים של קבוצות תיירים בהר הזיכרון (יד ושם) ובהר הרצל, כפי שהגדירו אותם מתכנני הסיור, ואת תגובות התיירים לביקור. הממצאים ייבחנו בהקשר של Heritage Tourism ו- Dark Tourism, שילוב של ביקור באתרי קברים וגיבוש זהות אישית ולאומית.

ד"ר בתיה ברוטין

ד"ר בתיה ברוטין היא חוקרת אמנות העוסקת באמנות בתקופת השואה ואחריה ובאנדרטות המנציחות את השואה בארץ ובעולם. היא פרסמה חומרים אקדמיים, ספרים ומאמרים וכתבה תכניות לימודים בנושאים אלו. היא מרצה בכנסים בינלאומיים, בכנסים בארץ, בימי עיון ובהשתלמויות מורים בתחומי התמחותה. משנת 2000 עד ספטמבר 2018 כיהנה כראש התכנית להוראת השואה בחברה הישראלית במכללה האקדמית בית ברל.

ד"ר ברוטין אוצרת תערוכות אמנות העוסקות באמנות ובהנצחת השואה מהיבטים מגוונים. היא זכתה בפרס יד ושם למפעל חיים חינוכי בתחום השואה לשנת תשע"ח (2018).

מחקר:

במסגרת תכנית "עמיתי שפיגל" עוסקת ד"ר ברוטין בנושאים הבאים: העדות המצוירת במשפט אייכמן: טרזיינשטאט-אשוויץ-ירושלים, וביטויים אמנותיים בגטו לודז'.

רותי גליק

רותי גליק היא היסטוריונית וחוקרת מגדר, דוקטורנטית בתוכנית ללימודי מגדר באוניברסיטת בר אילן. עבודת התיזה שלה לתואר שני נערכה במסגרת התוכנית ללימודי מגדר באוניברסיטת בר אילן, בהנחיית הפרופ' מרגלית שילה, ועסקה בסיפור ההגירה של חנה סנש באמצעות חשיפת כתיבתה האישית בהונגרית (יומנה המלא ומאות מכתביה), שצונזרה ושוכתבה במשך עשרות שנים בגרסאותיה השונות בעברית. המחקר פורסם גם כספר בשם "אסורה בארץ חדשה" (פרדס, 2013). עבודת הדוקטורט שלה, בהנחיית פרופ' לילך רוזנברג פרידמן, עוסקת בסיפור העלייה/הגירה של דוברי הונגרית, נשים וגברים בשנות החמישים מנקודת מבטם, קבוצה שלא נחקרה עד כה. מרבית הכותבים והכותבות היו שורדי שואה שהגיעו לישראל אחרי מלחמת העולם השנייה.

רותי גליק היא מתרגמת ספרות הונגרית, עורכת ועיתונאית. פרסמה כתבות על תרבות, נשים ומגדר, בין היתר ב"הארץ" (גיליון יום שישי), "גלובס" ו"ידיעות אחרונות" (המוסף הספרותי).

מחקר:

במסגרת תכנית "עמיתי שפיגל" תעסוק רותי גליק במחקר בנושא הדוקטורט שלה, "חויית ההגירה וכינון זהות ישראלית של נשים וגברים דוברי הונגרית בשנים 1948-1960 על פי העיתון בהונגרית 'אוי קלט' ומקורות אישיים נוספים". המחקר, שהוא בתחום של היסטוריה חברתית ותרבותית, מבקש לחשוף את חוויותיהם ואת זהותם של המהגרים, וללמוד באמצעותם על חיי היומיום של קבוצות שוליים בשנות החמישים - מהגרים, בורגנים עירוניים, נשים ושורדי שואה – ועל תהליכים של כינון זהות ישראלית של קבוצת מהגרים מאירופה.

ד"ר לאה גנור

ד"ר לאה גנור נולדה בישראל להורים (ז"ל) ילידי פולין ששרדו את השואה, ועלו לארץ בשנת 1957 מוורוצלב פולין. בבית למדה שפות מזרח אירופאיות וכך רכשה שליטה מלאה בעברית, אנגלית, יידיש שליטה חלקית פולנית, רוסית צרפתית. בשנת 1994 יזמה ד"ר גנור את הקמת מרכז משמעויות (ראשי תיבות של: מורשת, שואה, מסורת, ערכים ותקומה) בקריית מוצקין בשיתוף עיריית קריית מוצקין ומשרד החינוך אותו היא מנהלת עד היום. המרכז פועל במסגרת החינוך הפורמאלי והבלתי פורמאלי להנחלת מורשת עם ישראל, שואה, מסורת, ערכים ותקומה.

לד"ר גנור תואר ראשון בהיסטוריה ומקרא, ותואר שני מהחוג לחינוך באוניברסיטת חיפה. יש לה תואר שני מהמכון ליהדות זמננו באוניברסיטה העברית בירושלים, שם כתבה תיזה בהנחיית פרופ' דליה עופר בנושא: "ייצוגה של 'השואה והגבורה' בעיתון ב'מחנה' 1973-1948". לאחר מכן סיימה עבודת דוקטור בתכנית ביהדות זמננו באוניברסיטת בר אילן בהנחיית פרופ' דליה עופר ופרופ' ג'ודי באומל-שוורץ בנושא "צה"ל והשואה- יחסו של חיל חינוך לעיצוב זיכרון השואה בקרב החיילים 1987-2004". לאחרונה פורסם בארה"ב כפרק בספר: Post Holocaust Studies in a Modern Context.

את הפוסט-דוקטורט שלה עשתה במוסד הרצל לחקר הציונות באוניברסיטת חיפה, שם עסקה בנושא: "מתקומה לשחקים" תיעוד קורותיהם של אנשי צוות אוויר ניצולי שואה".

מחקר:

במסגרת תכנית "עמיתי שפיגל" עוסקת ד"ר גנור בשני מחקרים: כתיבת ספר על "מתקומה לשחקים" – זיכרונות ומשמעויות בסיפורי חיים של אנשי צוות אוויר שורדי שואה, וחקר סוגיות מיגדריות בחיי הקהילה היהודית בוורוצלב בשנים 1945-1957.

ד"ר תמיר הוד

ד"ר תמיר הוד הוא היסטוריון ואיש חינוך העוסק בחברה הישראלית וזיכרון השואה ומלמד במכללת תל חי. עבודת הדוקטור שלו עסקה בפרשת דמיאניוק בישראל בין השנים 1986-1993. העבודה נכתבה באוניברסיטת בן גוריון בהדרכת פרופ' חנה יבלונקה. במשך שנים רבות מילא תפקידי חינוך והוראה בבתי ספר תיכוניים. הקרבה לעולם החינוך באה לידי ביטוי גם במחקריו האקדמיים השונים בהם נבחנה התמודדותה של מערכת החינוך עם זיכרון השואה והשפעתו של האירוע הטראגי על זהותם הלאומית של תלמידים בישראל.

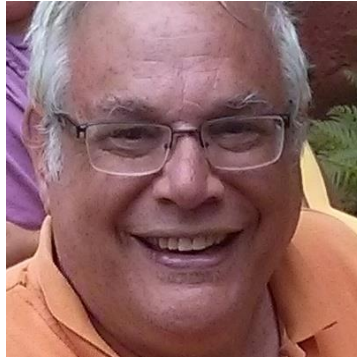
כיום עובד ד"ר הוד על תרגום עבודת הדוקטור למאמרים שונים ובהם: מאמר בשם "פרשת דמיאניוק בשיראל-מדוע זכרנו לשכוח?" על הדחקת אירועים היסטוריים הנתפסים ככישלון. מאמר נוסף בשם: "פרשת דמיאניוק-קודם להוכיח אחר כך לחנך" על התמודדותה של מערכת החינוך עם משפט דמיאניוק בישראל.

במקביל למחקר ולהוראה תמיר הוא מוזיקאי המופיע בהרכבים שונים ברחבי הארץ וכמו כן מרצה על חייהם ויצירתם של מוזיקאים יהודים פופולריים כמו: בוב דילן, לאונרד כהן, סיימון וגרפינקל, מאיר אריאל ואחרים.

מחקר:

במסגרת תכנית "עמיתי שפיגל" חוקר ד"ר הוד את חיי היום יום של משתפי הפעולה האוקראינים במחנות ריינהרד: בלז'ץ, סוביבור, וטרבלינקה. מדובר במחקר העוקב אחר פעולותיהם ושיחותיהם של מי שסייעו רבות לפגוע ביהודים ובעמים נוספים. מתוך הממצאים יוצגו המניעים והנסיבות שהביאו לשיתוף הפעולה או במקרים חריגים להתנגדות לשתף פעולה.

מרטין הרשקוביץ

מרטין הרשקוביץ נולד בארה"ב בשנת 1955 להורים ילידי צ'כוסלובקיה, אמו ניצולת שואה. סיים תואר ראשון בפסיכולוגיה בישיבה אוניברסיטה ותואר שני בבטיחות וגיחות תעסוקתית באוניברסיטת ניו יורק.

בשנת 1986 עלה מרטין, אשתו פרל ושני בניו לארץ. לאחר תפקיד כמפקח עבודה במשרד העבודה, החל מרטין בשנת 1989 את עבודתו כקצין בטיחות במרכז לוגיסטי בצה"ל, תפקיד הוא מילא עד פרישתו ב2018. בשנת 1990 התגייס לצה"ל ועבר טירונות שלב ב'- רובאי 4 כחייל למופת פלוגתי במתקן אדם. מרטין זכה למספר תעודות הצטיינות במהלך עבודתו בצה"ל. לקראת סיום תפקידו הוא זכה בפרס מפעל חיים מטעם קצין טכנולוגיה ואחזקה ראשי.

מרטין החל פעילות בתחום דור שני בשנת 2000 במסגרת קבוצה מקוונת של בני "הדור השני", במסגרתה הוא החל לפרסם שירה בתחום חוויות בני ה"דור השני". בין היתר, פורסמו שיריו בMaggidi Midstream. בנוסף, על בסיס שיריו, הוא הכין הרצאה בנושא "שירה ודור שני" אותה הציג בימי עיון באוניברסיטת אילינוי, באוניברסיטת לסלי בישראל ופעמיים בכנס המחנכים השנתי בית ספר ללימודי השואה ביד ושם. עם פרישתו מצה"ל החל מרטין להגביר פעילותו בתחום "הדור השני" והעברת נרטיב השואה מדור הניצולים לדורות ההמשך.

פעילות ציבורית:

- במסגרת תכנית "עמיתי שפיגל" עוסק מרטין בשתי פעילויות עיקריות:
1. פעילות לסיוע לדור השני לגבש נרטיב אמין ואותנטי למאורעות השואה של הוריהם שישמש כתחליף לעדות הניצולים בחינוך לשואה.
  2. פעילות לעידוד גישות חדשניות לזיכרון השואה – שירה, אומנות, הצגות כדי לוודא המשך החיבור התודעתי והרגשי לנושא השואה.

סילביה הרשקוביץ

סילביה הרשקוביץ היא תלמידת מחקר לתואר שלישי במחלקה לתולדות ישראל ויהדות זמננו באוניברסיטת בר-אילן. את לימודי התואר השני סיימה בהצטיינות, במסגרת החוגים ליהדות זמננו ומגדר במכון שכטר למדעי היהדות בירושלים. היא השלימה עבודה שוות ערך לתזה באוניברסיטת בר-אילן בנושא פעילותה של האגודה התרבותית של הנשים היהודיות ברומניה, בהנחייתו של פרופ' משה רוסמן, הממשיך להנחותה גם בעבודת הדוקטור. מחקרה מצטרף לשורה של מחקרים על יהדות רומניה, אלא שלעומת רובם, הוא עוסק בחוליה החסרה במרבית ספרי ההיסטוריה ועבודות המחקר שנכתבו על יהדות רומניה עד כה: הנשים היהודיות וארגוניהן ברומניה במחצית הראשונה של המאה ה-20. המחקר מתמקד בחיי היום-יום של נשים אלו, זהותן, פעילותן, תרומתן הייחודית לחברה, לציונות ולבניין האומה, והאתגרים המגדריים והפוליטיים שאיתם התמודדו. זאת, במקביל לתהליכים ההיסטוריים ברומניה ובאירופה כולה לפני מלחמת העולם השנייה, תוך כדי המלחמה ושואת יהודי רומניה, ובתקופה הקצרה שבין סיום המלחמה ועד הפיכתה של רומניה למדינה שמעבר למסך הברזל.

מחקר:

במסגרת תכנית "עמיתי שפיגל" תעסוק סילביה הרשקוביץ בעשייתן של הנשים ב"ויצו רומניה" ובפעילותו הענפה של "המרכז היהודי להגנת האם והילד", במהלך השואה. היא תתמקד בתרומת ארגונים אלו לחיי הנשים והילדים היהודים, ובהצלחת יתומי טרנסניסטריה.

ד"ר אפרים זדוף

ד"ר אפרים זדוף נולד בבואנוס איירס בשנת 1948 ועלה ארצה בשנת 1969. עשה תואר ראשון ושני באוניברסיטה העברית שם חקר את תולדות החינוך היהודי במקסיקו ובארגנטינה. את הדוקטורט עשה באוניברסיטת תל אביב בנושא "תולדות החינוך היהודי בבואנוס איירס מאז ראשיתו ועד ל1957". עבד בגנזך המדינה ובהסתדרות הציונית העולמית, לימד באוניברסיטת חיפה. ייסד הוצאה לאור ספרי יסוד בתרבות היהודית בספרדית ובין היתר ערך ופרסם אנציקלופדיה על השואה. הוא חבר פעיל באמל"ט – אגודת מחקר על יהדות לטינו אמריקה, המקדמת ומפיצה את המחקר על הקהילות היהודיות באמריקה הלטינית (אמל"ט). בעקבות מחקריו הוכרו שני קונסולים מאמל"ט כחסידי אומות העולם על פעילותם להצלת יהודים בשואה.

המקצוע היסטוריון טיפח אצלו את האהבה בארכיונים ובעיקר ארכיונים קהילתיים יהודיים. בשנים האחרונות הוא מייעץ לארכיון המרכזי לתולדות העם היהודי בירושלים בתחום הארכיונים באמל"ט, יזם את הקמתה של רשת ארכיונים יהודיים בה שותפים ארכיונים מקצועיים מאמל"ט וישראל, ובשנתיים האחרונות מקדיש זמן להצלת ארכיונים קהילתיים על ידי רישומם בסקרים מפורטים ובדיגיטציה שלהם בשיתוף עם מוסדות עולמיים כגון ה-USHMM וה-British Library.

מחקר:

במסגרת תכנית "עמיתי שפיגל" ממשיך ד"ר זדוף את מחקרו העוסק בניסיונם של קונסולים לטינו אמריקאים באירופה בשואה להציל יהודים באמצעות דרכונים (לא חוקיים) ותעודות הגנה.

מירי יהלום

מירי יהלום היא סטודנטית לתואר שני (במסלול המחקרי) בחוג ללימודי עם ישראל באוניברסיטת תל אביב.

מחקרה (בהנחייתה של פרופ' חוי דרייפוס) עוסק בדימויים של חברי תנועת ז'בוטינסקי במסורת ההיסטורית של גטו וילנה – במסורת של "הימין" ובמסורת של "השמאל". במהלך מחקרה היא בוחנת את פועלם של חברי התנועה במחלת הלוחמת ובמשטרה היהודית.

במקביל מירי עבודת כארכיונאית בארכיון מכון ז'בוטינסקי.

מחקר: במסגרת תכנית "עמיתי שפיגל" ברצונה לעסוק בפועלם של חברי תנועת ז'בוטינסקי בגטאות בפולין ובליטא.

ד"ר רחל-שלי לוי-דרומר

ד"ר רחל-שלי לוי-דרומר ילידת מקדוניה דור שני (1956) צאצאית יחידה למשפחות לוי ואברבנאל מקהילת מקדוניה שמעטים מאד ממנה שרדו.

סיימה תואר ראשון (1978) ושני (1981) במחלקה לכימיה, תואר ראשון בסטטיסטיקה (1999) ולימודי תעודה במנהל עסקים (2009), ודוקטורט בפקולטה למדעי החיים (2006), כל התארים בבר-אילן. מאז 1982 מועסקת בבר-אילן בפקולטה למדעי החיים בתפקידי מחקר, ניהול מעבדה והוראה. ב-1996 הקימה את היחידה ליעוץ ביו-סטטיסטיקה לחוקרי הפקולטה ולמחקרים רפואיים המתבצעים בשיתוף פעולה עם בר-אילן. מ-2005 יועצת המגמה לביולוגיה חישובית.

ב-2010 נפתחה ביוזמתה ובניהולה תכנית לימודים לרופאים בתחום החישוביות הביו רפואית המשותפת לאוניברסיטת בר-אילן ולבית החולים שיבא. מ-2014 משמשת כמזכיר האקדמי של אוניברסיטת בר-אילן.

מאז 2008 פועלת במסגרות שונות לשימור זכרה של קהילת יהודי מקדוניה. מנחה את האזכרות לזכר קהילת יהודי מקדוניה ביד ושם. מרצה בפני קבוצות שונות על קהילת יהודי מקדוניה. מאז אוקטובר 2015 פועלת ומסייעת לשגריר דן אורין בשיקום בית הקברות היהודי העתיק והגדול ביותר בבלקן בביטולה-מונסטיר מקדוניה ונשיאת העמותה בהתנדבות לנושא זה.

ביחד עם השגריר יוזמת מצעד החיים בביטולה ב-2015 שמקיים מזה 3 שנים. היוזמה התפשטה ברחבי מקדוניה ואף בסרביה. יוזמת שיתופי פעולה אקדמיים וכנסים בנושא, כולל חילופי סגל בתכנית ארסמוס של האיחוד האירופי. מקיימת שיתופי פעולה עם מחלקות האוניברסיטה בתחומי הלדינו, ההיסטוריה, גיאוגרפיה ועוד וכן פרסומים שונים בתקשורת וחומרים כתובים בנושא יהדות מקדוניה ופרויקט שיקום בית הקברות בביטולה.

מחקר ופעילות ציבור: במסגרת תכנית "עמיתי שפיגל" תמשיך את פעילות הציבור בנושא הנצחת יהודי מקדוניה ואף תוסיף לכך נדבך מחקר ופרסום מאמרים בנושא.

דניאל לרנר

דניאל לרנר הנו גמלאי שרות המדינה, בו עבד במשך עשרים ושמונה שנים, מהן ארבע עשרה כמנה משאבי אנוש של משרד החקלאות ולאחר מכן סמנכ"ל בכיר למנהל ומשאבי אנוש של הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה.

דניאל לרנר בעל תואר ראשון מאוניברסיטת בר-אילן; תואר שני מאוניברסיטת חיפה; כעת דוקטורנט באוניברסיטת בר-אילן. נושא עבודת הדוקטור שלו: "המחתרת היהודית-קומוניסטית בצרפת – אפיק ייחודי להתנגדות יהודית לנאצים ולמשתפי הפעולה עמם, 1940-1944". השאלה המרכזית בה עוסקת העבודה היא: האם הייתה זו מחתרת יהודית או מחתרת של יהודים. העבודה מתבססת על חומרים ארכיוניים רבים, עיקרם מצרפת; ספרי עדות ועדויות אישיות; ראיונות עם פעילים מרכזיים באותה תקופה; וכמובן ספרות מחקרית רלוונטית.

דניאל לרנר השתתף בסדנת מומחים בינלאומית, שנערכה באוניברסיטת דרום קליפורניה (USC) בשנת 2014 בשיתוף עם יד ושם. כמו כן השתתף בכנסים בינלאומיים, שנערכו במלאת 70 שנה לשחרורה של צרפת, בלונדון (2014) ובגלזגו (2015) והציג בהם את עבודתו.

מחקר:

במסגרת תוכנית "עמיתי שפיגל" מתכנן דניאל לרנר להשלים את עבודת הדוקטור ולפעול לפרסומה, הן כספר והן במאמרים בביטאונים רלוונטיים. כמו כן מתכנן לפרסם מאמר העוסק בעבודת הדוקטור של רעייתו רוני לרנר ז"ל בנושא "מוטיב הנקם הלאומי כמרכיב בעמידה היהודית במהלך השואה".

ד"ר ניר מן

ד"ר ניר מן הנו היסטוריון העורך את כתב העת האקדמי **עלי זית וחרב** היוצא מטעם המרכז לחקר כוח המגן מייסודו של ישראל גלילי. כתב העת ממוקד בליבון סוגיות היסטוריות בתולדות כוח המגן העברי – 'השומר', ארגון 'ההגנה' ומחתרות 'הפורשים', ההעפלה לארץ ישראל, התגייסות היישוב העברי לצבא הבריטי, ההתיישבות האסטרטגית, המערכה לעצמאות, קרבות מלחמת הקוממיות, גיבוש תפיסת הביטחון הלאומי וסוגיות מתחום החברה, הספרות והאמנות במרחב הביטחוני.

במחקריו עוסק ד"ר מן בהקמת התשתית של המערכת השלטונית במדינת ישראל – מוסד הנשיאות, הכנסת, הממשלה והמטה הכללי (המטכ"ל) של צה"ל. פרק מרכזי בפעילותו המדעית מיוחד לחקר תולדות העיר תל-אביב בכלל, ועברו של מתחם הקריה בפרט. עבודת הדוקטור, שכתב בהנחיית פרופ' גיודי באומל-שוורץ באוניברסיטת בר-אילן, עסקה בנושא: **ההתפתחות ההיסטורית של הקריה בתל-אביב בשנים 1948–1955**. למחקר זה הייתה השפעה ממשית על הבניית סיפר התיעוד של הקהילה הטמפלרית במרכז המבקרים שרונה-הקריה בתל-אביב.

ד"ר מן כתב ספרי מחקר העוסקים בתולדות שרונה, תולדות הקריה, ותולדות מחנה המטכ"ל.

מחקר:

במסגרת תכנית "עמיתי שפיגל" חוקר ד"ר מן את חלקו של ד"ר משה סנה באסטרטגיית ההעפלה בשנת 1947.

תרצה מרקוביץ'

תרצה מרקוביץ' עובדת כמורה, כספרנית וכמדריכה מטעם משרד החינוך. לימדה ומלמדת מגוון מקצועות בהם היסטוריה, אוריינות ויהדות.

למדה לתואר ראשון בחינוך במכללה ירושלים, לתואר שני בהיסטוריה של עם ישראל בטורו קולג', לתואר שני ושלישי בתולדות ישראל באוניברסיטת בר אילן. עבודת הדוקטורט שלה בנושא: **עיצוב זיכרון החיים היהודיים בספרי זיכרונות של ניצולות שואה אורתודוקסיות בישראל (2018)**. הדוקטורט מוכיח שכתובת הזיכרונות הושפעה באופן מכריע ממגדרן של הכותבות ומהשתייכותן הדתית.

שותפה במחקר עבור המכון להוראת השואה במכללה ירושלים ומעבירה הרצאות בנושאי יהדות וקיום מצוות בתקופת השואה לתלמידים, לבני נוער ולמבוגרים.

תרצה מרקוביץ' מצטרפת למסלול הפוסט-דוקטורט בפורום "עמיתי שפיגל". בשלב ראשון היא תכתוב מספר מאמרים המבוססים על עבודת הדוקטור שלה.

טילי משה

טילי משה סיימה תואר שני בהיסטוריה כללית באוניברסיטת חיפה עם התמחות בנושא עליית הנאצים לשלטון ושנות הרדיפות, 1933-1939. היא בעלת תעודת הוראה להיסטוריה באוניברסיטת חיפה.

היא הדריכה במכון ללימודי השואה ע"ש חדווה אייבשיץ בחיפה. היא מלמדת בתכנית לקידום נוער – היל"ה (תוכנית השלמת יסוד ולימודי השכלה) ומכינה שם תלמידים לבחינה של 12 שנות לימוד בהיסטוריה עם דגש על צמיחת הלאומיות באירופה ועל הציונות.

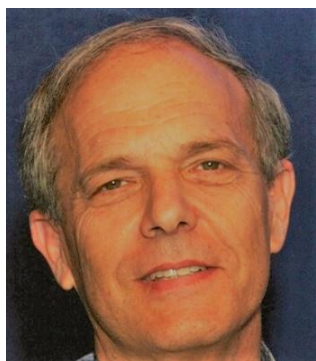
במסגרת יום השואה הבינלאומי הדריכה בבית אבות "פסגה אחוזה" בחיפה והעבירה הרצאה בנושא מאנטישמיות לשואה.

היא כותבת עבודת מ"א בחוג להיסטוריה של עם ישראל באוניברסיטת חיפה בנושא עבודות כפייה ברגאט שברומניה בשנים 1941-1945.

מחקר:

במסגרת תכנית "עמיתי שפיגל" חוקרת טילי משה את נושא עבודת כפייה ברגאט שברומניה בשנים 1941-1945.

ד"ר עמוס בלובשטיין נבו

ד"ר עמוס בלובשטיין נבו הוא עיתונאי, היסטוריון, מרצה וחוקר תקשורת בבית-הספר לתקשורת באוניברסיטת אריאל. את התואר הראשון בגיאוגרפיה ובהיסטוריה עשה באוניברסיטה העברית, את התואר השני בהיסטוריה של עם ישראל סיים באוניברסיטת תל-אביב, ואת הדוקטורט קיבל באוניברסיטת בר-אילן.

אל עולם האקדמיה הוא מביא איתו ניסיון מקצועי עשיר בן למעלה מ-40 שנה בתקשורת: הוא היה תסריטאי ועורך בערוץ 1; כתב, ערך ומגיש מבזקי חדשות בגלי-צה"ל, ובמקביל חבר בוועדת המיון והקבלה של התחנה ומדריך בקורס הכתבים היוקרתי שלה; כתב בכיר במוסף השבועי "7 ימים" ו"המוסף לשבת" של ידיעות אחרונות ועורך חדשות בעיתון. הוא התמחה בעיקר בכתיבת צבע, בכתיבה מגזינית ובחקירות עיתונאיות, ועל עבודותיו זכה במהלך השנים בפרסים.

במקביל לעבודתו האקדמית מכהן עמוס נבו בתור דיין בבית הדין לאתיקה של מועצת העיתונות. הוא לימד תקשורת באוניברסיטת תל-אביב, באוניברסיטת בר-אילן ובמכללת עמק יזרעאל.

אל נושא השואה התוודע, בין השאר, דרך סיפורים עיתונאיים שפרסם במהלך השנים על הקאפואים; על אהבות בלתי נתפסות בין אסירות יהודיות לשומריהן הנאצים במחנות; על קליטתם של ניצולי השואה בארץ; על איתורם בפולין של עדים שהכירו את דמיאניוק ועוד.

מחקר:

במסגרת תכנית "עמיתי שפיגל" חוקר ד"ר נבו את מעורבותם של כלי התקשורת בקליטתם ובשיקומם של ניצולי השואה בארץ; את ההשפעות של השואה על עולמם המקצועי של עורכי העיתונים והכתבים בישראל; את השתקפות עולמם של היהודים בשואה בספרי ההלכה, ועוד.

ד"ר אילה נדיבי

ד"ר אילה נדיבי עבדה בהוראת היסטוריה ואזרחות, בעיקר בחטיבה העליונה, ובהדרכת מורים. במקביל למדה באוניברסיטת חיפה בחוגים להיסטוריה של עם ישראל, ספרות עברית ולימודי א"י. נושא עבודת הדוקטורט שלה היה "המשרד הארצישראלי בבודפשט: פעולותיו בתחום ההצלה בשנים 1943-1945 ואופן עיצובן בזיכרון הקולקטיבי" (2009).

מזה כעשור עובדת במכללה-ירושלים במכון לחקר וללימודי השואה, ועוסקת במגוון נושאים הקשורים בשואה והטמעתה במערכת החינוך, כגון כתיבת ספרי חידון ושאלות בנושא ייעודי עבור חידון-השואה, המתקיים מטעם החינוך הממלכתי-דתי אחת לשנתיים, ועוד. כן שותפה במחקר בנושאים שונים, לרוב בהיבט ההונגרי, כגון בפרויקט על מבואות בספרים של רבנים המהווים מסמך היסטורי אודות השואה, וכן יומנים וספרי זיכרונות.

פרסמה מאמרים שונים ואת הספר "בין קראוס לקסטנר- המאבק על הצלת יהודי הונגריה" (2014), ואת הספר "פתח ההצלה בטנג'יר" (2017), אותו כתבה עם הגב' אסתר פרבשטיין.

מחקר:

במסגרת תכנית "עמיתי שפיגל" תחקור את תכנית ההצלה המוכרת בשם "רכבת קסטנר", שכן רב בה הנעלם. בין השאלות שאמורות להיחקר: כיצד נולדה התוכנית, ומה היה יעדה האמיתי ותנאי יציאתה? מה התרחש בשלושת הימים שהרכבת נעצרה בגבול הונגריה אוסטריה? מה היה מסלול נסיעתה בסלובקיה ועד ברגן בלזן ומדוע? מי היו הגורמים שנאבקו על שחרור הנוסעים מברגן בלזן, והאמנם לא שולם כסף עבור שחרורם? ועוד.

ד"ר ברוך פורמן

ד"ר ברוך פורמן הנו בעל תואר ראשון מהאוניברסיטה העברית בירושלים בחוגים למקרא ולהיסטוריה של עם ישראל. את התואר השני למד באוניברסיטת תל-אביב בחוג לתולדות ישראל, שם כתב על "ממלכת יהודה לאחר חורבן ממלכת ישראל". את התואר השלישי כתב ד"ר פורמן באוניברסיטת בר-אילן אצל פרופ' ג'ודי באומל-שוורץ בנושא "ההתאגדות לתרבות גופנית הפועל ומעורבותה בקליטת העלייה בשנים 1945-1960".

ד"ר פורמן יצא לפנסיה ממערכת ההשכלה הגבוהה. הוא עוסק גם בנושאים הקשורים לכושר קרבי. בשנת 2016 יצא לאור הספר "שבעה עשורים של כושר קרבי היסטוריה של מערך הכושר הקרבי בצה"ל" בהוצאת צבא ההגנה לישראל. ספר זה ניתן כשי לכל בוגר של קורס מדריכי אימון גופני או קציני אימון גופני. בספר זה כתב ד"ר פורמן את הפרק הראשון: "ההכנה לקרב בתקופת המנדט הבריטי".

מחקר:

במסגרת תכנית "עמיתי שפיגל" עוסק ד"ר פורמן במחקרים הבאים:

- (1) "תכנית הלימודים בחינוך הגופני בשנים 1939-1948 כמרכיב בהכשרתם של הלוחמים לקרב".
- (2) "ספורט מגדרי במחנות שארית הפליטה".
- (3) "אירגוני הספורט ופעילותם בקרב העולים לארץ בשנים כולל ניצולי השואה 1945-1960".
- (4) "היידה יפו" – עלייתה, ירידתה, והקמתה מחדש של קבוצת העלייה מבולגריה – מכבי יפו".

ד"ר לאה פרייס

ד"ר לאה פרייס הנה ילידת ישראל. בוגרת החוגים לספרות עברית ולהיסטוריה של עם ישראל באוניברסיטה העברית בירושלים ומוסמכת המכון ליהדות זמננו באוניברסיטה. כתבה את עבודת הדוקטור שלה במכון בהנחיית פרופ' דניאל בלטמן בנושא השפעת בעיית הפליטים על מרקם החיים היהודיים בעיר ורשה ובגטו בשנים 1939-1942. המחקר פורסם כספר באנגלית בהוצאת יד ושם בשנת 2015.

ד"ר פרייס עוסקת גם בחיי היומיום של יהודים במזרח אירופה בימי מלחמת העולם השנייה וכתביהם האישיים של היהודים בתקופת השואה. היא פרסמה יותר מ-25 מאמרים וסקירות בנושאים אלה וערכה עד כה 6 ספרים.

לאה פרייס עובדת ב"יד ושם" מאז 1995, בתחילה בבית הספר הבין-לאומי להוראת השואה כמדריכה ורכזת השתלמויות ולאחר מכן בצוות הפיתוח ההיסטורי של המוזיאון לתולדות השואה של "יד ושם", וכחוקרת במכון הבין-לאומי לחקר השואה. עמדה בראש הפרויקט המקוון של מיפוי וחקר אתרי רצח של יהודים בשטחים הכבושים של ברה"מ (באנגלית) וכן ערכה את הגרסה המקוונת בעברית לאנציקלופדיה של הגטאות של "יד ושם". כיום עורכת את מרכז הידע המקוון על השואה של יד ושם וממשיכה בעריכת ספרים מטעם הוצאת יד ושם.

מחקר:

במסגרת תכנית "עמיתי שפיגל" חוקרת ד"ר פרייס את "הוטל פולסקי, ברגן בלזן, והרשימה הפלשתינאית, יהודים פולנים בסבך המלכודת וההיחלצות".

ד"ר רחל קולנדר

ד"ר רחל קולנדר הנה ילידת 1953. היא למדה את כל התארים שלה באוניברסיטת בר אילן, שם גם למדה לימודי תעודה בעיתונאות ותקשורת וכן בעריכת לשון. משנת 1975 היא מלמדת באוניברסיטת בר אילן, ומשנת 2000 גם במכללה בירושלים. היא מרבה להרצות בכנסים בינלאומיים באוניברסיטאות ארץ ובחו"ל, ומרצה גם במוסדות חינוך שונים, ב"יד ושם", ובמכון בן צבי. ד"ר קולנדר גם לימדה במגמות מוסיקה באולפנה ובתיכון, הוראת פסנתר ותיאוריה בקונסרבטוריונים, והוראת מוסיקה במכללות "אורנים", "תלפיות".

ד"ר קולנדר שימשה כראש החוג למוסיקה במכללה ירושלים, כמזכירה וגזברית האיגוד הישראלי למוסיקה, כחברת הנהלת עמותת "רננות" – המכון למוסיקה יהודית, כחברת וועדת הביקורת של ארגון בוגרי בר-אילן, וכיו"ר ארגון יוצאי בוכניה. היא זכתה למלגות מקרן האקדמיה הלאומית למדעים, קרן "איהל", קרן "דהאן", חלקן עם ד"ר יעל שי.

בין פרסומיה: מאמרים בכתבי העת רבים ובספרים, חוברות וספרים בנושאי מוסיקה (כולל מוסיקה בשואה), יהדות, משפחה, ערכת הוראה העוסקת ב"יוצרים ויצירותיהם: השואה בראי האומנויות", והיא שימשה עורכת משותפת לספר Studies in Socio-Musical Sciences. היא הכינה שני סרטי DVD באיכות שידור, בשיתוף עם ד"ר יעל שי: הנשים בטקסי החתונה של יהודי אפגניסטאן ולוב.

מחקר:

במסגרת תכנית "עמיתי שפיגל" חוקרת ד"ר קולנדר "צלילים משם – יצירה מוסיקלית יהודית בשנים 1935-1950".

ד"ר נילי קרן

ד"ר נילי קרן הינה מרצה בסוגיות שונות העוסקות בתולדות השואה, בזיכרון השואה בישראל ובעולם ובייצוגים האמנותיים של השואה (קולנוע, תיאטרון, מוזיאונים, אנדרטאות וכו'). מומחיותה בתחום השואה וזיכרון השואה ידועה גם מחוץ לישראל והיא מעורבת בפרויקטים חשובים העוסקים בעיצוב זיכרון השואה באירופה (גרמניה, אוסטריה וכו').

ד"ר קרן שימשה כסגנית מנהל וראש החוג להיסטוריה במכללת סמינר הקיבוצים. בין השנים 2013-2016 שימשה כפרופסור במחלקה לשואה וגי'נוסייד באוניברסיטת סטוקטון בניו ג'רסי, ארה"ב (Richard Stockton University, New Jersey). כתבה ספרי לימוד בעברית ובאנגלית ועשרות מאמרים בעברית, אנגלית וגרמנית. באחרונה השלימה ד"ר קרן כתיבת ספר על זיכרון השואה בראי הדורות. ד"ר קרן משמשת כיועצת להיבטים פדגוגיים בנושאי השואה והזיכרון במסגרות שונות של חילופי נוער ישראלי גרמני.

מחקר:

במסגרת תכנית "עמיתי שפיגל" חוקרת ד"ר קרן את שאלת עיצוב הזיכרון של השואה בעתיד הנראה לעין לאור השינויים הדמוגרפיים החלים באירופה, בארה"ב ובישראל (אוכלוסיות מהגרים, היעדרו של הדור של בני התקופה: שורדים, מחוללים, חסידי אומות העולם ואדישים).

ד"ר שרה רוזן

ד"ר שרה רוזן הנה היסטוריונית העוסקת בתקופת השואה. היא בעלת תואר שני מהחוג לחינוך באוניברסיטת חיפה, וכתבה עבודת תיזה בנושא "העדפותיהם של מורים בבחירת ההשתלמות המקצועית ובזיקה לתפיסתם את ההוראה כפרופסיה ובשלבי התפתחותם השונים", בנחיית ד"ר דבורה קלקין. למדה גם לתואר שני במכון ליהדות זמננו באוניברסיטה העברית בירושלים וכתבה תיזה בנושא "הישרדותם של היהודים בגטו שרגורוד בטרנסניסטריה" בהנחיית פרופ' דליה עופר. את עבודת הדוקטור כתבה באוניברסיטה העברית בירושלים בהנחיית פרופ' עופר בנושא "ציבור ויחיד, התארגנות ומשפחה, חייהם של היהודים בגטאות צפון טרנסניסטריה (מוגילב, שרדורוד, דז'ורין, מורפה וברשד) 1941-1944".

שמשה כמרצה במכללת גורדון בחיפה בין השנים 1994-2008 בהכשרת פרחי הוראה בנושא שילוב מחשב בהוראה ובתהליכי למידה. עסקה בהדרכה ובהשתלמויות מורים בבית הספר לעובדי הוראה בחיפה בנושאי שילוב ויישומי מחשב בהוראה. בשנים 2005 ועד היום עובדת כמראיינת ניצולי שואה מטעם המדור לעדויות של יד ושם. במקביל גם יועצת היסטורית למשרד המשפטים בעניין של ניצולי שואה.

במהלך עבודתה השתתפה בכנסים רבים בארץ ובחו"ל בתחום מחקרית, וכן פרסמה מאמרים העוסקים בגורל יהודי טרנסניסטריה בשואה. עבודת הדוקטור שלה עומדת לצאת כספר בהוצאת יד ושם במהלך שנה 2019. יחד עם פרופ' דליה עופר היא עורכת מדעית ליומנו של לימפן קונשטאד מגטו דז'ורין בטרנסניסטריה שייצא לאור בהוצאת יד ושם. ד"ר רוזן שימשה גם כהיסטוריונית בסרטו של בוריס מפציר "מעבר לניסטרו" על יהודי טרנסניסטריה.

מחקר:

במסגרת תכנית "עמיתי שפיגל" חוקרת ד"ר רוזן את תולדות אפלדורן – אילניה : בית הילדים בהולנד להצלת ילדים מרומניה והבאתם לארץ ישראל, וכן את אירועי השואה ברומניה (ברגאט). היא גם עורכת מדעית ליומנו של אם ובת שגורשו מצ'רנוביץ לטרנסניסטריה ביולי 1942.

ד"ר יואל רפל

ד"ר יואל רפל הוא בעל תואר ראשון מאוניברסיטת בר אילן, תואר שני מהסמינר התיאולוגי היהודי בניו יורק ודוקטורט מאוניברסיטת בוסטון. במשך שנים היה עורך ומגיש תכניות בקול ישראל, מרצה במכללת בית ברל, במכון אבשלום, ובמרכז ללימודים גיאוגרפיים. הוא ערך את "מורשת דרך", כתב העת המקצועי של מורי הדרך בישראל, והקים וניהל את 'ארכיון אלי ויזל' באוניברסיטת בוסטון.

ד"ר רפל כתב וערך ספרים רבים העוסקים במורשת היהודית ובהיסטוריה של ארץ ישראל, וכן כתב ופרסם חוברות ומאות מאמרים בכתבי-עת ועיתונים שונים. מחקרו הנוכחי בשיתוף ד"ר צוריאל ראשי מבית הספר לתקשורת) עוסק בכתבתו העיתונאית של אלי ויזל על השואה בארבע שפות- עברית, יידיש, צרפתית ואנגלית. בשפות אלה פרסם ויזל יותר ממאתיים מאמרים שונים.

ד"ר רפל הוא עמית מחקר- אורח במכון הגרמני לחקר כתבי ויזל המשותף לאוניברסיטאות ברלין וטיבינגן. במשך שבע שנים הוא ערך את קובץ **משואה** ואת מהדורת כתביו של ויזל הכוללת, בין השאר, חמישה ספרים על השואה.

מחקר:

במסגרת תכנית "עמיתי שפיגל" עוסק ד"ר רפל ב"כתבתו העיתונאית בעברית של אלי ויזל (1948-1973) על השואה". נושא נוסף הוא גילגוליו של הספר "הלילה".

ד"ר ליליאן שטיינר

ד"ר ליליאן שטיינר היא בוגרת אוניברסיטת בר-אילן. תואר ראשון בצרפתית וערבית, תואר שני בצרפתית ותואר שלישי בהצטיינות יתרה בספרות משווה. מרצה בכירה במכללה האקדמית חמדת הדרום ומשמשת כמזכיר אקדמי וראש תכנית ללימודי המשך והסבת אקדמאים.

סופרת ילדים. שני ספריה הראשונים: "הבחירה של הילה" ו- *Bittersweet Chocolate* עוסקים במודעות עצמית ועצמאות ובקבלת השונה וייחודיות של כל ילד. ספרה השלישי "שני גבאים קטנים", הוא יוזמה שלה להנצחת חיילים דרך סיפורי ילדים המבוססים על פרטים ביוגרפיים של החיילים כשהיו קטנים. ההנצחה היא דרך הערכים שאפיינו אותם עוד בילדותם. הספר הראשון מספר את סיפורם של שני בניה של מרים פרץ, אוריאל ואלירז ז"ל.

ניהלה מיזם לאיסוף סיפורי חיים מניצולי שואה המתגוררים בדרום. בשנת 2011 יזמה וכתבה תכנית לימודים בינלאומית סביב יומנה של רותקה לסקר, נערה יהודייה בת 14 שנספתה באושוויץ ותיעדה ביומן את חיי היהודים בגטו שלושה חודשים לפני שנלקחה למותה. מאמר שכתבה על היומן, מסייע למורות בעולם ובארץ ללמד את היומן.

מחקר: במסגרת תכנית "עמיתי שפיגל" מבקשת ד"ר ליליאן שטיינר לחקור את ספרות נשים בשואה מהיבטים ספרותיים ומגדריים. זאת, על מנת לאפשר ניתוח סיפורי החיים בכלים ספרותיים ולהנגיש אותם לקהל הרחב, ובכך להביא את הספרות הזו מהשוליים למיינסטרים ולהנציח את השואה בדורות הבאים. כמו כן, היא מבקשת לערוך מחקר השוואתי בין כתיבה נשית על השואה של ניצולות שהיגרו לארצות הברית לבין ניצולות החיות בצרפת. מחקר נוסף שהיא מבקשת לערוך הוא על מטפורות ודימויים בכתיבה הנשית על השואה. בהמשך, היא תערוך מחקר על שואת יהודי צפון אפריקה והבלקן בדגש על נשים.

ד"ר עדה שיין

ד"ר עדה שיין נולדה בישראל להורים שעלו בשנות ה-30. ד"ר שיין היא בוגרת אוניברסיטת חיפה בחוגים היסטוריה כללית, לשון עברית והכשרת מורים, ומוסמכת המכון ליהדות זמננו באוניברסיטה העברית בירושלים. עבודת התזה שלה בנושא "פרשת ילדי טהרן" נכתבה בהדרכתו של פרופ' ישראל גוטמן. במסגרת המכון ליהדות זמננו למדה לתואר דוקטור. עבודת הדוקטור בנושא "מערכות החינוך במחנות העקורים בגרמניה ובאוסטריה, 1945-1951" נכתבה בהדרכת פרופ' דליה עופר ופרופ' חגית לבסקי. במסגרת מלגת בתר-דוקטור של המכון הבין-לאומי לחקר השואה ביד ושם חקרה ד"ר שיין את ראשית חקר השואה, עיצוב הזיכרון וההנצחה במחנות העקורים בגרמניה.

ד"ר שיין לימדה בבית הספר התיכון, השתלמה בהוראה מרחוק והדריכה מורים בהבנת הנקרא. לאחר פרישתה מהוראה הפכה להיסטוריונית עצמאית ולעורכת לשון העובדת בעיקר עבור יד ושם. בין מחקריה: "קליטת ניצולי שואה בהתיישבות המושבית בא"י 1945-1955", "שירותי הבריאות לניצולי השואה באוסטריה, 1953-1945", ופרסמה מחקרים שונים על שיקום בריאותם של ניצולי השואה בגרמניה. כן ערכה יומנים של ניצולי שואה.

מחקר:

במסגרת תכנית "עמיתי שפיגל" עוסקת ד"ר שיין במחקר על שירותי הבריאות לניצולי השואה במחנות העקורים בגרמניה 1947-1951, ושיקום ניצולי השואה חולי השחפת בגרמניה כאתגר של העולם היהודי, 1945-1957.